

Europos šiuolaikinės architektūros konkursas „EUMIES Awards“ tarsi architektūros srities „Oskarai“ - čia kas dvejus metus išrenkami ir apdovanojami geriausi architektūros kūriniai Europoje. Šiemet pirmąjį laiptelį link prestižinio apdovanojimo žengė ir Kauno technologijos universiteto (KTU) Statybos ir architektūros fakulteto (SAF) docentas, architektas Vytautas Baltus. Jo rekonstruotos sodybos Gaižėnų kaime (Kauno raj.) projektas pateko į ilgąjį nominantų sąrašą.

„Tai man labai brangus darbas, nes jame įprasminas santykis su vieta, atmintimi ir lietuviškos architektūros tradicija“, - teigia V. Baltus.

Nominacija - daugiau nei profesinis įvertinimas

„Mies van der Rohe“ fondas ir Europos Komisija „EUMIES Awards“ konkursą rengia nuo 1988-ųjų. Konkurso metu išrenkamas geriausias architektūros objektas ir jo autoriai, kuriems atitenka Mies van der Rohe prizas - 60 tūkst. eurų premija, bei jaunieji architektūros kūrėjai (angl. *Emerging architecture*) ir jų sukurtas objektas, gaunantys 20 tūkst. premiją.

Šis prestižinis konkursas pristato ir išryškina naujus Europos architektūros pasiekimus, kurie propaguoja gyvenimo ir aplinkos kokybę, prisideda prie Europos ekonomikos ir kultūros kūrimo. Be to, konkursas skatina plėsti Europos Sąjungoje dirbančiųjų profesinius ryšius, taip pat jaunų talentingų architektų įsitvirtinimą tarptautinėje rinkoje.

Pasak KTU SAF docento V. Baltaus, būti tarp konkurso nominantų reiškia būti dalimi platesnio, labai subtilaus europinio dialogo apie architektūros kokybę, atsakomybę ir esmę, o ne vien tik formą.

„EUMIES Awards“ nominacija man svarbi ne tik kaip profesinis įvertinimas, bet ir kaip patvirtinimas, kad kryptis, kuria einu, yra prasminga. Tai kaip simbolinis ryšys su architektūriniu mąstymu, kuris man artimas: pagarba profesijai, erdvei ir žmogui, medžiagiškumo ir tektonikos tiesa, gebėjimas pasakyti daug per mažai - aiškumu, proporcijomis“, - sako V. Baltus.

Šiuolaikiškas projektas, išlaikantis autentiškumą

Architektas tikina, kad projektas, su kuriuo jis dalyvauja konkurse, atspindi tiek jo, tiek užsakovų europietišką mąstyseną, kuri persiduoda per šiuolaikinės architektūros vertybes - jautrumą aplinkai, santūrumą, pagarbą vietos kultūrai ir žmonėms.

„Tikriausiai šis projektas atspindi sugebėjimą derinti šiuolaikiškumą su atmintimi, technologijas su paprastumu, estetiką su atsakomybe. Šiame projekte svarbiausia buvo sukurti aplinką, kuri būtų ne tik funkcionali, bet turėtų kultūrinį bei emocinį gylį - tokią, kurioje gyvenimo kokybė kyla iš dermės su aplinka, o ne iš ambicijos ją valdyti.

Šiuolaikiškumas reiškia ne triukšmingą naujumą, o kokybišką, atsakingą santykį su tuo, kas jau yra“, - sako KTU SAF docentas.

Jo projektuotoje sodyboje Gaižėnų kaime, Kauno rajone, anksčiau buvo penki padrikai

išdėstyti pastatai – kiekvienas su sava kryptimi, savo santykiu su peizažu. Po rekonstravimo, anot V. Baltaus, architektūra atkartoja buvusių pastatų kontūrus, išdėstymą sklype, stogų formas, kryptis ir tarpusavio ryšį – išlaiko autentišką vietos struktūrą ir atmintį apie buvusį gyvenimą.

„Naujo etapo architektūra atkurta ne pažodžiui, ne kopijuojant, bet tęsiant pokalbį šiuolaikine išraiška ir techninėmis priemonėmis, kurios įgalina naujuosius tūrius natūraliai „įsėsti“ į buvusias vietas, pratęsti organišką buvusios sodybos logiką“, – teigia architektas. Šis projektas, V. Baltaus teigimu, jo „darnumo“ supratimo pavyzdys, kaip galima kurti šiuolaikiškai, bet išlikti artimam savo krašto architektūrinei dvasiai.

„Taip pat ir apie žmones, kurie vertina kokybę, jautrumą ir prasmę“, – priduria jis. Kitas etapas „EUmies Awards“ konkurse įvyks 2026 m. sausį – tuomet bus paskelbtas trumpasis sąrašas (angl. *shortlisted*), kuriame bus 40 atrinktų darbų, kurie toliau varžysis konkurse dėl pagrindinio prizo.

